

У овом документу се налази оригинални и потпуни приказ књиге „Приче из шуме“ који је приредила Оливера Недељковић. Текст је у скраћеној верзији објављен на сајту Лонац Сликовница (<https://lonacslikovnica.wordpress.com/>) септембра 2017. године.

ПРИЧЕ ИЗ ШУМЕ

Аутор: Николета Новак, илустратор: Алекса Јовановић
Пчелица, 2015

Вишеструко награђена књига *Приче из шуме* Николете Новак, коју је илустровао Алекса Јовановић, настала је обједињавањем осам сликовница објављених у истоименој едицији Издавачке куће *Пчелица* из Чачка. Да је овај потез издавача који има истакнуто место у српском издаваштву намењеном најмлађим читаоцима и онима који ће то тек постати, био веома успешно реализована замисао, доказује и чињеница да је 2016. године ово остварење објављено у новом издању од 1.000 примерака. Дабар Љупче, јежић Мики, лане Мила, лија Ната, маца Кети, медведић Неца, веверица Мими, зечица Тина и бројни њихови шумски пријатељи, на овај начин постали су становници једне књиге која је већ заузела повлашћено место у многим деčјим собама – оно покрај узглавља малишана. Иако нам се чини да су екрани, захваљујући својим предимствима, сасвим заокупили детињу пажњу, можемо бити уверени да ће управо одломци и детаљи са страница ове и других сличних публикација искрсавати у сећању данашње деце, кад се, као зрели људи, зажеле изгубљене безбрижности и невиности. Заплети прича, понеки упамћен стих или каламбур, које су, лебдећи на граници између сна и јаве, заувек упамтили у детињству, раскошне илустрације у које су упирали прстићем удобно се сместивши у крилу ближњих, бодриће их у тренуцима кад им затреба уточиште, кад им понестане истрајности, надахнућа и снаге.

Својом пријемчивошћу, топлином и лепотом, а нарочито начином на који одговарају на изазове одрастања, *Приче из шуме* Николете Новак, малишанима и сада дарују утеху и подстицај. Међу њеним корицама читалац као да се налази у дрвеној кућици која пружа скровиште од изненадне непогоде, али свакоме ко се у њој обрео омогућава и да одржи непрекинуту везу са природом. Персонификоване животиње, које су одувек биле јунаци са којима су се нови читалачки нараштаји најлакше идентификовали, чине да се мали читаоци дубље повежу са природом, да развију емпатију према живом свету од кога смо их, можда и неповратно, удаљили. На тај начин схватиће оно што претходне генерације, самеравајући свет искључиво према сопственој мери, нису: да је овај свет најдрагоценије, свима поверено, добро.

Иако је шума у причама Николете Новак аркадијски предео, простор првобитне чистоте и нетакнуте лепоте, пред сваким од њених малих јунака налази се проблем, неизбежан на путу одрастања (дабар је презаузет послом заборавља на стваралачко усхићење и свој давнашњи сан да постане вајар, презаштићени јеж постаје егоцентричан и усамљен, лане је, попут многе несигурне деце, веома поводљиво у жељи да буде прихваћено, па себе доводи у опасност, дивља мачка је асоцијална и насилна, медведић Неца покушава да

савлада трему од јавног наступа, мала лисица не разликује границу између лажи и уметничке имагинације, веверица учи да живи са својим хендикепом, а зечица се први пут самостално одлази на зимовање и одваја се од породице). Те наизглед несавладиве препреке, јунаци Николете Новак превазилазе превасходно захваљујући властитој упорности и врлинама. Ипак, прихваћена рука пријатеља или уважавање мудрог савета старијих, неретко помажу младима да своја ограничења или недостатке схвате као прилике која пружају нове и неслућене могућности (веверица онемогућена да се хитро креће постаје пажљив посматрач природе и шумски метеоролог, а маштовиту лисицу учитељица усмерава ка пожељном циљу, подстичући је да пише приче уместо да лажима изазива забуну међу становницима шуме...). Та подршка пресудно утиче на стицање самосталности и самоуверености младих, неискусних бића, јер неуспех, осујећеност или неприхватање у окружењу могу проузроковати трајне последице. Рано усађено осећање инфериорности каткад је у животу пресудније од објективних могућности појединца, па шума у овом остварењу постаје пример узорне животне заједнице. Индивидуа мора да поштује њене законитости и прилагођава им се, али заједница заснована на универзалним вредностима новим нараштајима пружа чврст ослонац како би се оствариле као слободне, хумане, толерантне и вредне личности, са свим правима на посебност и властите изборе. Избор проблема коме су ове сликовнице посвећене, одабир главних јунака проистекао из симболичке представе животиња, занимљиво приповедање и живи дијалози између јунака, чине да млади читалац осети дубоку емпатију према ликовима и поистовети се са њима. Негативни јунаци који доживљавају дубоки преображај каткад су у причама истакнути у први приповедни план, што омогућава да поука упућена читаоцу буде ненаметљивије изречена, а самим тим и лакше усвојена. Дете ће у причи Николете Новак лако препознати проблем са којим се и само суочава. Зато свака од појединачних целина које се у *Причама из шуме* сплићу у приповедни венац, који, осим амбијента, повезују добро осмишљени споредни ликови, може послужити као врло инспиративан повод за разговор са децом. Такође, радња сваке сликовнице може послужити у као предлог за драматизацију у настави, која ће малишане довести до могућих разрешења дилема пред којима су се и сами нашли. Јер, њихови јунаци, баш као и они сами, стичући искуство расту и растући стичу искуство. Таква, дубоко проживљена, најважнија искуства управо су предочена у *Причама из шуме*, јер како каже јунакиња последње у низу прича, *могу бити потребна неком детету*. Након склапања њених корица, чини нам се, да ове авантуре шумских јунака могу бити од непроцењивог значаја не само за неко, већ скоро за свако дете.

Посебну вредност овом издању дају и визуелно издвојене, едукативне белешке које су вишеструко повезане са основним током прича. У њима су укратко предочене занимљиве чињенице из ботанике, зоологије и екологије, које читаоце могу подстаћи на самостално истраживање.

Илустрације Алексе Јовановића, награђеног признањем УЛУПУДС-а у 2015. години управо за рад на овој књизи, дубоко су повезане са текстом, при чему га њихова експресивност и детаљност обогаћују новим смисловима. Својим богатством и колоритом оне успешно развијају естетске вредности код детета, помажу му да створи представу о лепоти и тајанствености шумског амбијента и психолошким стањима јунака, подстичући тако његову

имагинацију. Оне отварају могућност да најмлађи читаоци, нарочито они који нису овладали вештином самосталног читања, прошире могућности интерпретације текста, али и да причу допуне и разгранају по властитом нахођењу.

Приче из шуме су, најкраће речено, дело због које се још у раном детињству постаје страствени и посвећени љубитељ књига.

Оливера Недељковић